

Προσκύνημα Αληθινής εν Θεώ Ζωής στη Μόσχα - 1-10 Σεπτεμβρίου 2017

Ποια είναι η Γέφυρα που μας ενώνει και δίνει Ειρήνη στον κόσμο;

Επίσκοπος Simon Atallah, oam¹
Επίτιμος Επίσκοπος του Baalbek-Deir El-Ahmar (Μαρωνιτών), Λίβανος
Πρώην Πρόεδρος της Επισκοπικής Επιτροπής Οικουμενικών Υποθέσεων

Οικοδόμηση γεφυρών

«Σήμερα, το ανθρώπινο γένος συμμετέχει σε ένα νέο στάδιο της ιστορίας. Οι βαθιές και ταχείες αλλαγές εξαπλώνονται βαθμιαία σε όλο τον κόσμο» (*Β' Βατικανή Σύνοδος, Ποιμαντική Διάταξη περί της Εκκλησίας στον Σύγχρονο Κόσμο (Gaudium et Spes), εισαγωγή, 4*).

Από την πλευρά της, η Εκκλησία θέλει να είναι αξιόπιστος εταίρος στην κοινωνία, αντί να υποβιβάζεται στον ρόλο μιας αρχής, περιορισμένης μόνο στο να ευλογεί ή να επικρίνεται. Πράγματι, η Εκκλησία, με μια εποικοδομητική στάση διαλόγου, θα ήθελε να συμμετέχει στις αναρίθμητες μελέτες για τον σκοπό αυτόν. Η γλώσσα της πίστης, μάλιστα, πρέπει να λαμβάνει υπόψη αυτήν την πραγματική κοινωνική και πολιτιστική μεταμόρφωση (*ομοίως, Gaudium et Spes*) σε όλες τις μορφές έκφρασής της. Από την πλευρά του, το Παρατηρητήριο, «Πίστη και Πολιτισμός» του Οικουμενικού Συμβουλίου Εκκλησιών, είναι ένας τόπος όπου ο πολιτισμός θρέφει σήμερα με πίστη τον διάλογο του.

Η Εκκλησία καλεί όλους τους πιστούς της να συμμετάσχουν ενεργά στον διαθρησκευτικό διάλογο. Αυτός ο διάλογος μεταξύ Χριστιανών και πιστών άλλων θρησκειών, κατά μια έννοια, δεν υπάρχει. Επιπλέον, ο προσωπικός χαρακτήρας του κάθε διαθρησκευτικού διαλόγου μας επιτρέπει να καθορίσουμε τις θεμελιώδεις αρχές κάθε διαλόγου και να μετρήσουμε τις απαιτήσεις.

Αν ρίξουμε μια ματιά στο τι έχει συμβεί και τι συμβαίνει στους θρησκευτικούς κύκλους, ειδικά τα τελευταία χρόνια, διαπιστώνουμε ότι ένας συνεχώς αυξανόμενος αριθμός πιστών διαφόρων θρησκειών συναντήθηκαν, ίσως τυχαία, όχι μόνο σε απομακρυσμένες χώρες, αλλά και ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή και την Ευρώπη.

Μια άλλη παρατήρηση επικρατεί: χάρη στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, είναι αδύνατο να μην αναγνωρίσουμε ότι ο Χριστιανισμός, αν και παραμένει η κυρίαρχη θρησκεία στη Δύση, σε διεθνές επίπεδο, δεν είναι παρά μια θρησκεία μεταξύ άλλων. Πράγματι, εκεί όπου άλλες θρησκείες έπαιξαν τον ίδιο ρόλο, οι Χριστιανικές κοινότητες είναι πολύ μικρές μειονότητες.

Σε αυτό το πλαίσιο, η Εκκλησία έχει συνειδητοποιήσει την ανάγκη δημιουργίας επαφών με πνεύμα συνεργασίας, με τις διάφορες αυτές θρησκείες (βλ. *Δήλωση περί των Σχέσεων της Εκκλησίας με τις Μη Χριστιανικές Θρησκείες - Nostra Aetate*). Αυτή η πολιτική διαλόγου απαιτεί την υιοθέτηση, τουλάχιστον, ορισμένων θεμελιωδών αρχών, που επιτρέπουν την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των λαών, ανεξάρτητα από τη θρησκεία στην οποία ανήκουν.

1- Όσοι θέλουν να χτίσουν γέφυρες για να συμμετάσχουν στην επικοινωνία, ή μάλλον, στο διάλογο με τους άλλους, πρέπει, πρώτα απ' όλα, **να τρέφουν βαθύ και ειλικρινή σεβασμό για τον συνομιλητή τους**, όποιος κι αν είναι. Είναι απολύτως απαραίτητο να αναγνωρίσουμε

το δικαίωμά τους να είναι διαφορετικοί. Είναι απαραίτητο ακόμη και να μας συγκινήσει αυτή η διαφορά.

Αν είναι αλήθεια ότι πρέπει να επιτρέψουμε να μας αμφισβητήσουν οι άλλοι, λογική συνέπεια αυτού είναι ότι πρέπει να είμαστε έτοιμοι και να τους αμφισβητήσουμε. Σε αντίθετη περίπτωση, θα ήταν έλλειψη σεβασμού προς τους άλλους, πράγμα που αποτελεί το θεμέλιο του διαλόγου. Πράγματι, όταν οι δύο εταίροι σε ένα διάλογο δεν είναι αρκετά δυνατοί για να αμφισβητήσουν ο ένας τον άλλο, μπορούμε να αναρωτηθούμε για την ταυτότητα της συνάντησής τους.

Γι' αυτό:

A) Καλούμαστε να σεβόμαστε βαθιά τον άνθρωπο που είναι απέναντί μας καθώς και τη θρησκεία του. Ωστόσο, πρέπει να παραδεχθούμε ότι στο πλαίσιο του διαθρησκευτικού διαλόγου, αν κάποιος δεν καταβάλλει προσπάθεια, όσο το δυνατόν περισσότερο, να κατανοήσει τη θρησκεία των άλλων, δεν μπορεί να σεβαστεί πραγματικά αυτή τη θρησκεία.

B) Ο σεβασμός αυτός πρέπει να είναι θεολογικά και ανθρωπολογικά ορθός. Ένας Χριστιανός πρέπει να είναι σε θέση να εξηγήσει στον εαυτό του και να εξηγήσει στους Χριστιανούς αδελφούς και αδελφές του, καθώς και στους συνομιλητές του, το γιατί και το πώς μπορεί να παραμένει πιστός στη Χριστιανική πίστη κι ωστόσο να τρέφει βαθύ σεβασμό προς τις άλλες θρησκείες.

2- Η Εκκλησία δεν απορρίπτει τίποτα από ό, τι αληθινό και ιερό βρίσκεται στις θρησκείες αυτές. (*Inculturation, Nostra Aetate, 2, Β' Βατικανή Σύνοδος*)

«Κάθε Χριστιανός πρέπει να σέβεται με ειλικρινή σεβασμό εκείνους τους τρόπους συμπεριφοράς και ζωής, εκείνους τους κανόνες και τις διδασκαλίες που, αν και διαφέρουν σε πολλές απόψεις από εκείνες που η Εκκλησία κατέχει και καθορίζει, ωστόσο καθρεπτίζουν συχνά μια ακτίνα της Αλήθειας που φωτίζει όλους τους ανθρώπους.» (*Nostra Aetate, 2*)

Η Μουσουλμανική και η Εβραϊκή θρησκεία, βέβαια, δεν λείπουν από το *Nostra Aetate*. Αντίθετα, λόγω των ειδικών δεσμών που τις συνδέουν με την Εκκλησία και οι οποίες απορρέουν από την ρίζα των τριών παραδόσεων στην Αβρααμική πίστη και την αφοσίωσή τους στον Ένα Θεό, το Συμβούλιο προτρέπει τους Χριστιανούς, τους Μουσουλμάνους και τους Εβραίους να καταβάλουν προσπάθειες στο να κατανοήσουν καλύτερα ο ένας τον άλλον.

Στις αναφορές τους σχετικά με τον διαθρησκευτικό διάλογο, οι ίδιοι οι Πατέρες του Συμβουλίου επέλεξαν να μιλήσουν για την αντίληψη μεταξύ των λαών «για την έμφυτη κρυμμένη εξουσία που κινείται πάνω από τη ροή των πραγμάτων και πάνω από τα γεγονότα», δηλαδή των Παραδοσιακών Θρησκειών, του Ινδουισμού, του Βουδισμού, του Ισλάμ και του Ιουδαϊσμού. Θα ήταν καλό να ζητήσουμε από τους εκπροσώπους αυτών των διαφορετικών θρησκειών να δώσουν μια σύντομη επισκόπηση καθεμιάς από τις προαναφερθείσες θρησκείες.

Συμπέρασμα: Ο διαθρησκευτικός διάλογος είναι η κλήση του Χριστιανισμού.

Σε μια συζήτηση με τίτλο «Θρησκείες σε Διάλογο», καθηγητές θεολογίας και ιστορίας των θρησκειών στο Καθολικό Ινστιτούτο του Παρισιού, ανέλυσαν τη στάση των μεγάλων θρησκειών απέναντι στον Χριστιανισμό και του Χριστιανισμού απέναντι σ' αυτές τις μεγάλες θρησκείες (Ινδουισμός, Βουδισμός, Ιουδαϊσμός, Ισλάμ και θρησκεία της Κίνας). Στην ανάλυση της λέξης «διάλογος», πρώτα απ' όλα, και στη συνέχεια της συμμετοχής της Εκκλησίας σε αυτόν τον διάλογο, αυτοί οι καθηγητές θεώρησαν ότι αυτή η δέσμευση ερμηνεύεται πολύ συχνά από

εκείνους στους οποίους απευθύνθηκε η Εκκλησία, ως μια νέα και επιδέξια συγκεκαλυμμένη μέθοδος προσηλυτισμού.

Όσο για εμάς, είναι χρέος μας να κάνουμε τη διαθρησκευτική πραγματικότητα να γίνει αντιληπτή ως η κλήση του Χριστιανισμού. Πράγματι, η ελείγουσα ανάγκη αυτού του διαλόγου προκύπτει από το Χριστιανικό όραμα του ανθρώπου, από την πίστη στον Ιησού Χριστό, τον Λόγο του Θεού που έγινε Άνθρωπος, και από την ενέργεια του Αγίου Πνεύματος. Βασικά, η δέσμευση για διαθρησκευτικό διάλογο αφορά ιδιαίτερα τους Χριστιανούς. Ανήκει στη δική τους κλήση και πρέπει να ενσωματωθεί στην πνευματική τους ζωή. Οι Χριστιανοί πρέπει πάντοτε να παραμένουν ταπεινοί μπροστά στο μυστήριο του Χριστού και έτοιμοι να ανοιχτούν στην πνευματική διορατικότητα των άλλων για να μπορέσουν να τους αντιληφθούν καλύτερα. Όταν οι Χριστιανοί συμμετέχουν ειλικρινά στον διαθρησκευτικό διάλογο, αυτή η ταπεινοφροσύνη μπορεί να ακτινοβολήσει και να γίνει η καλύτερη μαρτυρία για τον πραγματικό τους σεβασμό για το μυστήριο του Θεού και, φυσικά, για εκείνο του ανθρώπου. Με αυτή την έννοια, μπορούμε σίγουρα να φτάσουμε στο σημείο να πούμε ότι η συμμετοχή στον διαθρησκευτικό διάλογο είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αποστολή που κάθε Χριστιανός λαμβάνει τη στιγμή του βαπτίσματός του. Η κλήση του Χριστιανού, και επομένως κάθε ανθρώπου, περιλαμβάνει την οικοδόμηση γεφυρών μεταξύ των ανθρώπων για να κηρύξει την αλληλεγγύη και να διαδώσει την ειρήνη μέσω της αγάπης του Δημιουργού του κόσμου και του πλησίον, πολίτης του πλανήτη Γη. Πράγματι, κάθε άνθρωπος διαθέτει ένα βάθος που κανείς, εκτός από τον ίδιο τον Θεό, δεν θα μπορέσει ποτέ να ερευνησει πλήρως. Το να το αρνηθεί κανείς αυτό, θα ήταν αντίθετο με ό, τι αποτελεί την αξιοπρέπεια του ανθρώπου μέσα στη Χριστιανική πίστη. Δυστυχώς, οι καθημερινές μας σχέσεις με τους άλλους σπάνια καθρεπτίζουν αυτήν την πραγματικότητα.

Η Εκκλησία στη Β' Βατικανή Σύνοδο «προτρέπει όλους τους υιούς της, μέσω του διαλόγου και της συνεργασίας με τους οπαδούς άλλων θρησκειών, που διεξάγονται με σύνεση και αγάπη και μαρτυρούν την Χριστιανική πίστη και ζωή, να αναγνωρίσουν, να διαφυλάξουν και να προωθήσουν τα καλά πράγματα, πνευματικά και ηθικά, καθώς και τις κοινωνικοπολιτιστικές αξίες που συναντώνται μεταξύ αυτών των ανθρώπων.» (Nostra Aetate, 2). Στην εγκύκλιό του, *Redemptoris Missio* (Η Αποστολή του Λυτρωτή), ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β', τονίζει τη σταθερή αξία της αποστολικής αρχής που πηγάζει από το βάπτισμα και λέει: «Κάθε μέλος των πιστών και όλων των Χριστιανικών κοινοτήτων καλείται να εφαρμόζει τον διάλογο, αν και όχι πάντα στον ίδιο βαθμό ή με τον ίδιο τρόπο. Η συμβολή των λαϊκών είναι απαραίτητη στον τομέα αυτό, επειδή «μπορούν να ευνοήσουν τις σχέσεις που πρέπει να δημιουργηθούν με τους οπαδούς των διαφόρων θρησκειών μέσω του παραδείγματός τους στις καταστάσεις στις οποίες ζουν και τις δραστηριότητές τους». Ορισμένοι από αυτούς θα είναι επίσης σε θέση να συνεισφέρουν μέσω έρευνας και μελέτης (*Redemptoris Missio*, 57).

+ Simon Atallah, oam¹

¹ (oam: Ordo Antonianorum Maronitarum - Antonin Maronite Order - Τάγμα Μαρωνιτών Αγ. Αντωνίου)